

KAIVOSLAIN 621/2011 MUKAISTEN
KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖJEN PERUSTAMINEN
KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄÄN

Katja Palo

Opinnäytetyö
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

2014

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU
TEKNIikka JA LIIKENNE
MAANMITTAUSTEKNIikka

Opinnäytetyö

**KAIVOSLAIN 621/2011 MUKAISTEN KÄYTTÖOIKEUS-
YKSIKKÖJEN PERUSTAMINEN KIINTEISTÖTIETOJÄR-
JESTELMÄÄN**

Katja Palo

2014

Toimeksiantaja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Ohjaaja Sami Porsanger

Hyväksytty _____ 2014 _____

Työ on Theseus -verkkokirjastossa

Tekniikka ja liikenne
Maanmittaustekniikka

Tekijä	Katja Palo	Vuosi	2014
Toimeksiantaja	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto		
Työn nimi	Kaivoslain 621/2011 mukaisten käyttöoikeusyksiköiden		
Sivu- ja liitemäärä	perustaminen kiinteistötietojärjestelmään 31+1		

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää kaivoslain (621/2011) mukaisen käyttöoikeusyksiköiden perustamisen toimintatapa kiinteistötietojärjestelmään.

Opinnäytetyön aluksi tutustuin saatavilla olevaan aineistoon ja osallistuin työryhmän mukana kokouksiin. Seuraavaksi tutustuin erilaisiin tapoihin toimittaa päätökset Maanmittauslaitokselle. Tietoa kerättiin haastattelemalla, sähköpostitse, kokouksissa sekä käytännön testauksissa.

Käytännön osuudessa testattiin käytännössä käyttöoikeusyksiköiden perustamista Maanmittauslaitoksella. Opinnäytetyön tuloksena saatiin paljon hyödyllistä tietoa ja näin parannettiin kahden viraston välistä yhteistyötä. Vastaavaa opinnäytetyötä ei ole tehty ennen ammattikorkeakoulussa.

Avainsanat käyttöyksikkö, Kaivoslaki (621/2011), Kiinteistötietojärjestelmä (KTJ)

Technology, Communication and Transport
Degree Programme in Land Surveying

Author	Katja Palo	Year	2013
Commissioned by	Finnish Safety and Chemicals Agency (Tukes)		
Subject of thesis	Establishment of units of usufruct into the Land Information System of Finland (KTJ) According to the Mining Act.		
Number of pages	31+1		

This Bachelor's thesis was commissioned by Finnish Safety and Chemicals Agency (Tukes). The objective of this Bachelor's thesis was to develop how to establishment of units of usufruct into the Land Information System of Finland (KTJ) According to the Mining Act.

First, the literature available on the subject was read and the meetings were participated. Next a studied the various ways to supply. Information was collected with interviews, by e-mails, by attending conferences and doing practical tests.

In the practical part was tested in practice divisions within units of usufruct on National Land Survey of Finland. As o result of the study much useful information and improve co-operations of two state agencies. Corresponding studies have not been done earlier at the universities of applied sciences.

Key words Units of usufruct, Mining Act (621/2011), Land Information System of Finland (KTJ)

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO	2
3 MAANMITTAUSLAITOS	3
4 KAIVOSREKISTERI JA MINERAALIREKISTERI.....	5
4.1. YLEISTÄ KAIVOSREKISTERISTÄ JA MINERAALIREKISTERISTÄ	5
4.2. KARTTA.....	5
5 KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄ.....	7
6 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖ	8
6.1 MIKÄ ON KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖ.....	8
6.2. MUIDEN VIRANOMAISTEN PÄÄTÖKSET JA SOPIMUKSET	9
7 YHTEISTYÖ KAIVOSLAIN (621/2011) MUKAISTEN KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖJEN PERUSTAMISESSA	11
8 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖJEN PERUSTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ	13
8.1 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖKSI REKISTERÖINNIN VALMISTELU TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOSSA	13
8.2 KAIVOSLAIN MUKAISTEN PÄÄTÖSTEN PERUSTAMINEN KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖKSI KÄYTÄNNÖSSÄ	14
8.3 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖ KTJ:SSÄ, ASIAKASVERSIO.....	20
9. KYSELY MAANMITTAUSLAITOKSELLE PÄÄTÖKSIÄÄN TOIMITTAVIEN MUIDEN VIRANOMAISTEN TOIMITUSTAVOISTA.....	23
9.1 KYSELYN TOTEUTTAMINEN	23
9.2 TULOKSET	24
10 YHTEENVETO	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	31

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1 VIRANOMAISPÄÄTÖSTEN MUKAISTEN KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖJEN PERUSTAMISEN ALOITUSIKKUNA JAKO -JÄRJESTELMÄSSÄ	15
KUVIO 2 KARTTAKUVAN ESITTELY IKKUNA JAKO -JÄRJESTELMÄSSÄ. (LUPA NRO 51/MML/12)	16
KUVIO 3 NÄKYMÄ JAKO -JÄRJESTELMÄSTÄ ALUEEN RAJOJEN DIGITOINNIN JÄLKEEN (LUPA NRO 51/MML/12)	17
KUVIO 4 KAIVOSLAIN MUKAINEN OIKEUS -IKKUNA JAKO -JÄRJESTELMÄSSÄ.....	18
KUVIO 5 REKISTERINÄKYMÄ -IKKUNA JAKO –JÄRJESTELMÄSSÄ.....	19
KUVIO 6 NÄKYMÄ JAKO –JÄRJESTELMÄN TUOTANTOKANNASTA (LUPA NRO 51/MML/12)	19
KUVIO 7 NÄKYMÄ KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄN REKISTERIPALVELUN ASIAKASVERSIOSTA (LUPA NRO 51/MML/12)	20
KUVIO 8 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖN SIOITTUMINEN ILMAKUVALLA ESITETTYNÄ (LUPA NRO 51/MML/12)	21
KUVIO 9 PERUSTETTU KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖ (000-2012-K45611) NÄKYY KIINTEISTÖ-REKISTERISSÄ.....	21

1 JOHDANTO

Työn toimeksiantaja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tuotevalvonnan keskus. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimiala on laaja ja se toimii usean eri ministeriön ohjauksessa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii myös uuden kaivoslain (621/2011) mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Tässä työssä on tarkoituksena selvittää tapa, jolla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kaivoslain mukaiset päätökset saadaan vietyä Maanmittauslaitoksen ylläpitämään kiinteistötietojärjestelmään käyttöoikeusyksiköksi. Näin kaivoslain (621/2011) 58 § toteutuisi. Uudessa kaivoslaissa määrätään että lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

Työn toimeksiantajana on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Laitos- ja kaivosvalvonta- yksikön kaivosryhmän kaivosyli-insinööri Terho Liikamaa. Työn ohjaajana Turvallisuus- ja kemikaaliviraston puolesta on toiminut ylitarkastaja, insinööri (AMK) Pasi Molkoselkä Rovaniemen toimipisteestä.

Opinnäytetyön valvojana on toiminut DI Sami Porsanger sekä kielen valvojana lehtori Leena Ruokanen Lapin ammattikorkeakoulusta.

2 TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäväkenttä on laaja. Sen tehtävänä on valvoa ja edistää teknistä turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta sekä kulluttaja- ja kemikaaliturvallisuutta Suomessa (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013a). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii usean ministeriön ohjauksessa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hallinnollisesta ohjauksesta ja valvonnasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013b.)

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa toimii neljä yksikköä: Tuote- ja laitteistovalvonta, laitos- ja kaivosvalvonta, kemikaalivalvonta sekä tuki- ja kehityspalvelut. Toimipaikkoja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on Helsingissä, Tampereella sekä Rovaniemellä, sekä toimipisteet Oulussa, Kuopiossa ja Lahdessa. Vakituista henkilökuntaa on runsaat kaksi sataa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston laitos- ja kaivosvalvonta yksikkö jakaantuu edelleen neljään eri ryhmään: prosessiturvallisuus, paineelliset järjestelmät, räjähteet ja painelaitteet sekä kaivokset. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013b.)

Uuden kaivoslain (621/2011) myötä 1.7.2011 kaivosviranomaisena toimiminen siirtyi Työ- ja elinkeinoministeriöltä Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Kaivosasioita hoidetaan Rovaniemen ja Helsingin Pasilan toimipaikoissa. Kaivosviranomaisen tehtäviin kuuluu kaivoslain mukaisten oikeuksien ja lupien käsittely sekä muun muassa kaivos- ja mineraalirekistereiden ylläpitäminen. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013c.)

Kaivosryhmän tehtävät on jaettu Pasilan ja Rovaniemen toimipaikkojen kesken pääasiassa siten, että vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisia valtausasioita hoidetaan Helsingissä ja Rovaniemellä käsitellään uuden kaivoslain (621/2011) mukaisiin varauksiin, malminetsintälupiin, kaivoksiin ja kullanhuhdontaan liittyvät asiat. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013c.)

3 MAANMITTAUSLAITOS

Maanmittauslaitos on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluva organisaatio. Maanmittauslaitoksessa huolehditaan maanmittaustoimituksista, kartta-aineistoista, kiinteistötiedoista sekä lainhuudoista ja kiinnityksistä. Maanmittauslaitoksen organisaatiossa vuoden 2013 loppuun saakka on Maanmittaustoimistojen lisäksi tuotanto- ja palveluyksiköt. Maanmittauslaitos toimii koko Suomen alueella, asiakaspalvelupisteitä on 35 paikkakunnalla jakautuneena 12 maanmittaustoimiston alueelle. Maanmittauslaitoksen hallinto sijaitsee Helsingissä Itä-Pasilassa ja arkisto sijaitsee Jyväskylässä. (Maanmittauslaitos 2013a.)

Vuoden 2014 alusta lähtien Maanmittauslaitoksen organisaatiota muutettiin yhtenäistämällä toiminnot valtakunnalliseksi, paikkakuntien väliset palvelutasoerot pyrittiin näin poistamaan. Maanmittauslaitos toimii edelleen 35 paikkakunnalla. Maanmittaustoimistojen nimitykset muuttuivat Maanmittauslaitoksen palvelupisteiksi. (Maanmittauslaitos 2014b.)

Organisaatiouudistuksen jälkeen Maanmittauslaitoksessa on kolme toimintayksikköä: tuotanto, tukipalvelut ja yleishallinto. Tuotanto toiminnat sisältävät kaikki entisten Maanmittaustoimistojen ja Ilmakuvauskeskuksen tehtävät. Kaikki kehittämistehtävät siirtyivät tukipalvelu- toimintayksikköön ja hallinto- tehtävät yleishallintoon. (Maanmittauslaitos 2014b.)

Kehittämiskeskus on yksi Maanmittauslaitoksen tuotanto- ja palveluyksiköistä, niiden tehtävänä on kehittää, tutkia ja koordinoida toimintaa ja valtakunnallisia palveluja. Kehittämiskeskuksen yhtenä tehtävänä on nimenomaan osallistua tietojärjestelmien kehittämiseen. (Maanmittauslaitos 2013a.) Vuoden 2014 alusta Kehittämiskeskuksen tehtävät kuuluvat tukipalvelu -toimintayksikköön (Maanmittauslaitos 2014b).

Lapin maanmittaustoimisto on yksi Maanmittauslaitoksen alueellisista tuotosyksiköistä, joka toimii pääosin Lapin alueella. Rovaniemen toimipisteen lisäksi toimipisteitä löytyy Tornioista, Kemijärveltä ja Ivalosta. (Maanmittaus-

laitos 2013b.) Lapin Maanmittaustoimiston nimitys vaihtui vuoden 2014 alusta Maanmittauslaitoksen palvelupisteeksi (Maanmittauslaitos 2014b).

4 KAIVOSREKISTERI JA MINERAALIREKISTERI

4.1. Yleistä kaivosrekisteristä ja Mineraalirekisteristä

Kaivosrekisterissä käsitellään vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisia valtaus ja kaivospiiriasioita. Kaivosrekisteri on ollut käytössä vuodesta 2008 työ- ja elinkeinoministeriön toimiessa kaivosviranomaisena. Kaivosrekisterin on kehittänyt Logica yhdessä kaivosviranomaisen kanssa, sittemmin kehitystä on jatkanut Logica, joka nykyisin on osana CGI:n maailmanlaajuisesta konsernista. (Hytönen 2013.)

Kaivosrekisteriin on kirjattu valtaus- ja kaivospiirihakemukset, rekisteriin merkitään asianosaiset ja muut osapuolet, kivennäistiedot sekä sieltä voidaan tuottaa muun muassa erilaisia asiakirjoja, kuten lausuntopyyntöasiakirjat. Kaivosrekisteristä saadaan tuotettua raportteja, joita voidaan käyttää apuna esimerkiksi erilaisissa tilastoinneissa. (Kaivosrekisterin käyttöohje.)

Kaivosrekisteriin käyttöoikeusyksikkö syötetään Valtauksen tiedot – näytön Huomautus – kenttään ylimmäksi tiedoksi ja kirjaus suoritetaan muodossa Käyttöoikeusyksikkötunnus: 000-201x-Kxxx. (Kaivosrekisterin käyttöohje.)

Mineraalirekisterin on kehittänyt ja ylläpidosta vastaa Dimenteq Oy yhdessä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston MinRek- projektityöryhmän kanssa, jonka projektipäällikkönä toimii Pasi Molkoselkä. Mineraalirekisterin kehittäminen on aloitettu vuonna 2011.

Mineraalirekisteriin tallennetaan uuden kaivoslain (621/2011) mukaiset hakemukset, asiakirjat, tapahtumat sekä päätökset varauksista, malminetsintäluvista, kaivosluvista sekä kullanhuuhtontaluvista. Mineraalirekisteriin (MinRek) kirjataan hakemukset liitteineen, luodaan asiakirjoja ja tapahtumia. Lisäksi siellä ylläpidetään mineraalitietoja, sekä mineraalirekisterissä olevasta tiedosta tuotetaan erilaisia raportteja.

4.2 Kartta

Kaivos- ja Mineraalirekisterin paikkatietoja hallitaan perus MapInfo- paikkatietosovelluksen päälle rakennetulla MinRek Mapbasic-sovelluksella (MinRek

2012, 4). MapInfo on Karttakeskus Oy:n Suomeen tuoma paikkatieto-ohjelma. Karttakeskus on osa Affecto Finland Oy:tä, ja se toimii Pitney Bowes Software:n kumppanina. (Karttakeskus 2013.)

Vuoden 2012 joulukuuhun saakka uuden mineraalirekisterin paikkatietoaineistot olivat ETRS-TM35FIN (ETRS89) koordinaatistossa ja vanhan kaivosrekisterin paikkatiedot olivat KJ3/ YKJ koordinaatistossa. Joulukuussa koko aineisto muutettiin yhtenäiseen ETRS-TM35FIN (ETRS89)- koordinaatistoon. (MinRek 2012, 4.)

Kaivosviranomaisen kartan taustakartat ladataan Maanmittauslaitoksen rajapintapalveluiden kautta. Rasteriaineistojen palvelurajapinta (WMS), nykyisin Karttakuvapalvelu (WMS) mahdollistaa ajantasaisten taustakarttojen käytön. (Maanmittauslaitos 2013c.) Rajapintapalvelu on tekninen käyttöyhteys, jossa asiakassovellus ottaa yhteyden Maanmittauslaitoksen palvelimelle noutaen sieltä asiakassovelluksen määrittelemän aineiston (Maanmittauslaitos 2013d). Lisäksi käytössä on muun muassa Liikenneviraston Digiroad- aineisto sekä SYKEen ja Museoviraston aineistoa.

Kaivoslain mukaisten päätöksiä liitteeksi kaivosviranomaisen laatii kartan, jossa näkyvät kyseisen lupapäätöksen alueelle kohdentuvat kiinteistöt. MapInfoon kiinteistöalueet saadaan Maanmittauslaitoksen WFS- palvelun avulla (MinRek 2012, 10). WFS- palvelun eli kiinteistötietojen kyselypalvelun kautta voidaan ladata ajantasaiset kiinteistörajat sekä kiinteistötunnukset (Maanmittauslaitos 2013e).

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on Internet- sivuillaan julkisessa käytössä oleva kaivosrekisterin karttapalvelu osoitteessa <http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013c). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimittaa kartta-aineiston Geologian tutkimuskeskukselle, jossa on karttapalvelun ylläpito. Kartta-aineiston päivitys tapahtuu noin kerran kuukaudessa.

5 KIIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄ

Kiinteistörekisteri sekä lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri muodostavat kiinteistö-tietojärjestelmän (KTJ). Maanmittauslaitos huolehtii kiinteistötietojärjestelmän hallinnosta, ylläpidosta, tietopalvelusta ja järjestelmän kehittämisestä. Sähköisen palvelun käyttö edellyttää sopimusta sekä Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta (453/2002) mukaista lupaa. (Maanmittauslaitos 2013f). Luvan voi saada oikeushallinnon viranomainen, aluehallintovirasto, kunta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, verohallinto, kiinteistönmuodostustehtäviä hoitava viranomainen, väestökirjahallinnon viranomainen, esitutkintaviranomainen sekä kaupanvahvistaja. Lisäksi hakemuksesta voidaan lupa myöntää yhdyskuntateknistä suunnittelua, kiinteistönvälitystä, kiinteistönarviointia, luoton myöntämistä ja valvontaa taikka näihin verrattaviin kiinteistön liittyviin tarkoituksiin. (Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta.)

Kiinteistötietojärjestelmän kiinteistörekisteriin merkitään kiinteistöä koskevat ominaisuustiedot sekä sijaintitiedot. Tällaisia ovat yksilölliset kiinteistö- tai määräalatunnukset, pinta-ala, sijainti ja osuudet yhteisiin alueisiin sekä käyttöoikeudet ja -rajoitukset. Sijainti esitetään kiinteistörekisterikartalla. Kiinteistörekisterin tietoja tarvitaan kiinteistökaupoissa, rakennuslupaa hakiessa tai pankin luoton takauksissa. Kiinteistörekisterin tietojen perusteella saavutetaan kiinteistöjen omistajat esimerkiksi erilaisissa rakennushankkeissa. Kiinteistörekisterin tiedot perustuvat maanmittaustoimituksiin sekä muiden viranomaisten tekemiin päätöksiin. (Maanmittauslaitos 2014a.)

Kiinteistörekisteriä ylläpitävät Maanmittauslaitos sekä suurimpien kuntien asemakaava-alueella toimivaltaiset kuntien kiinteistöinsinöörit. Kiinteistörekisteriin merkitään tilat, tontit, yleiset alueet, Valtionmetsämaat, valtion alueella olevat suojelualueet, lunastusyksiköt, yleisiin tarpeisiin erotetut alueet, erilliset vesijätöt, yhteiset vesialueet sekä usealle kiinteistölle kuuluvat alueet ja tieoikeudet. (Maanmittauslaitos 2014a.)

6 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKKÖ

6.1 Mikä on käyttöoikeusyksikkö

Käyttöoikeusyksikkö voi olla pistemäinen, viivamainen tai aluemainen rekisterikartalle merkittävä, oikeutta kuvaava merkintä. Käyttöoikeusyksikön muoto riippuu käyttöoikeusyksikön luonteesta. Pistemäisiä voivat olla esimerkiksi kaivot ja lähteet, tieoikeudet ja johdot viivamaisia. Kaivoslain mukaiset käyttöoikeusyksiköt merkitään alueina. Jos alueen rasiitteen laajuutta ei tiedetä, voidaan rasite kuvata myös pistemäisenä käyttöoikeusyksikkönä. (Partanen 2012, 32.)

Käyttöoikeusyksiköille annetaan yksilöllinen tunnus, tunnuksen rakenne on selkeä. Neliosaisen tunnuksen ensimmäinen osa on kolmenumeroinen tunnuksen antajan ryhmänumero, sen jälkeen on nelinumeroinen vuosiluku ja tyyppikirjain sekä viimeisenä kuusinumeroinen käyttöoikeusyksikön numero. (JHS 138.)

Uuden kaivoslain (621/2011) 58 §:ssä määrätään lupapäätöksestä tiedottamisesta ja siinä sanotaan: "Lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuuhtontalupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään".

Uuden kaivoslain hallituksen esityksessä (HE 273/2009) määrätään, että lupapäätöksestä on tehtävä viipymättä merkintä kiinteistötietojärjestelmään. Samoin Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta 4 § määrää, että viranomaisella jonka vastuulla on kiinteistötietojärjestelmän tietosisältöön kuuluvan tiedon tuottaminen, on velvollisuus huolehtia tällaisen tiedon tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään ja sen pitämisestä ajan tasalla. Saman lain 13 §:n 2 momentin mukaan kiinteistörekisteriin merkitsemistä koskevia säännöksiä sovelletaan kiinteistötietojärjestelmään.

Vastuu tietojen tallentamisesta kiinteistörekisteriin tai kiinteistötietojärjestelmään on muilla viranomaisilla kuin maanmittauslaitoksella. Maanmittauslaitokselle ei lain mukaan kuulu huolehtia siitä, että se saa kaikki ne päätökset

ja tiedot, jotka viranomaisen tulisi itse rekisteröidä. Maanmittaustoimiston tulee kuitenkin vastata vastaanottamistaan tiedoista ja niiden merkinnöistä viipymättä määräysten ja ohjeiden mukaisesti. (Maanmittauslaitos 2012a, 9.)

6.2. Muiden viranomaisten päätökset ja sopimukset

Kiinteistötietojärjestelmään rekisteröidään Maanmittauslaitoksen omien toimistusten ja päätösten lisäksi useiden muiden viranomaisten päätöksiä. Kuntien tekemät päätökset koskien asema- ja yleiskaavoja sekä maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n mukaiset rakennuskiellot merkitään kiinteistörekisteriin lainvoimaiseksi tulon jälkeen. (Maanmittauslaitos 2012c, 31-32.)

Kuntien rakennusvalvontaviranomaisten Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten yhdyskuntateknisten laitteiden sekä vähäisten laitteiden, rakennusrasitteiden, ojitusta varten tehtyjen rasitteiden, sekä kiinteistöjen yhteisjärjestelyt merkitään kiinteistörekisteriin, mikäli niistä on tehty päätös. Sopimusta ei merkitä. (Maanmittauslaitos 2012c, 33.)

Yksityisten omistamilla mailla olevat Luonnonsuojelulain sekä -asetuksen mukaiset luonnonsuojelualueet, erityisesti suojellut luontotyypit, erityisesti suojellun lajin esiintymispaikka sekä määräaikaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja maanomistajan väliset rauhoitussopimukset tulee merkitä kiinteistörekisteriin. Sijaintikunnan perusteella toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätökset ja toimittaa ne Maanmittauslaitokselle. Valtion omistamilla mailla olevat luonnonsuojelualueet muodostetaan erityisiksi kiinteistöiksi. (Maanmittauslaitos 2012c, 33.)

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta mahdollistaa Metsäkeskuksen ja yksityisten maanomistajien kesken tehdä metsien monimuotoisuuden turvaamiseen ja lisäämiseen luonnonarvokauppasopimus. Myös Ympäristötukea voidaan myöntää metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseen, luonnonhoitoon tai metsien muun kuin puuntuotannollisen käyttöön laajemmin kuin mitä niistä metsälaissa säädetään. Tästä johtuvat vähäistä suuremmat lisäkustannukset ja taloudelliset menetykset korvataan osittain tai kokonaan valtion varoilla, ympäristötuella. Sopimus on voimassa vaikka

maanomistaja vaihtuisi, sopimuksesta tehdään merkitä kiinteistörekisteriin, toimivaltainen metsäkeskus toimittaa päätöksensä ja sopimuksensa Maanmittauslaitokselle.

Kiinteistötietorekisteriin merkitään käyttöoikeusyksiköiksi Aluehallintoviranomaisen tekemät vesilain mukaiset päätökset, joilla perustetaan oikeuksia tai rajoituksia tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, toiselle kuuluvaa aluetta saatetaan pysyvästi veden alle tai käyttää toisen omistamaa kiinteistöä tai yhteiseen alueeseen kuuluvaa vesivoimaa, tai käyttää jatkuvasti hyväksi toisen kiinteää omaisuutta. Myös suoja-alueeksi määrätyt alueet sekä lainvoiman saanut päätökset joiden käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta on muutettu.

Hautaustoimilain(457/2003) mukaiset valtakunnalliset lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät hoitaa Itä-Suomen aluehallintovirasto. Erityisestä syystä hakemuksesta voidaan myöntää lupa yksityiseen hautaan, hauta tulee merkitä selvästi ja haudasta tehdään käyttöoikeusyksikkö merkintä kiinteistörekisteriin. (Itä-Suomen aluehallintovirasto 2013.)

Muinaismuistolain mukaisia kiinteitä muinaisjäännöksiä rekisteröidään sitä mukaan, kun niitä todetaan vireillä olevissa toimituksissa. Säteilyturvakeskuksen ilmoituksen perusteella kiinteistörekisteriin merkitään ydinjätteiden loppusijoituspaikka ja toimenpidekiellot. (Maanmittauslaitos 2012c, 36-37.) Kolttalain perusteella muodostetut tilat merkitään kiinteistörekisteriin maaseutuelinkeinopiirin ilmoituksesta. (Koltta-asetus).

7 YHTEISTYÖ KAIVOSLAIN (621/2011) MUKAISTEN KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖJEN PERUSTAMISESSA

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Maanmittauslaitoksen edustajat olivat pohtineet yhdessä ja erikseen käyttöoikeusyksikköjen perustamisesta ennen opinnäytetyöni aloittamista. Asian tiimoilta oli kokoustettu ensimmäisen kerran jo kesällä 2011. Työryhmän ideoimaa niin sanottua päätösten laturia tai siihen tarkoitettua ”tiedosto laturi” -työkalua ei olisi saatu käyttökuntoon tarpeeksi nopealla aikataululla, joten tuli miettiä tapa jolla päätökset saataisiin mahdollisimman pian kiinteistötietojärjestelmään.

Pääsin mukaan työryhmään syksyllä 2012, työryhmä suunnitteli edelleen laturin käyttöönottoa, mutta edelleen yhteisen aikataulun sopiminen ja rahoitusasioiden järjestely ei valtion virastoissa järjestynyt tarpeeksi nopeasti. Samoin laturin teknisten vaatimusten suhteen oli ongelmia. Samana syksynä työryhmään mukaan tuli Maanmittauslaitokselta Rovaniemen toimipisteestä rekisteri-insinööri Riitta Kuoksa. Hänen kanssaan aloimme asiaa pohtia syvällisemmin etupäässä kahdestaan, raportoiden muulle työryhmälle asian etenemisestä.

Kuoksa toimi muiden viranomaisten päätösten rekisteriasioden parissa ennestään ja hänen kanssaan saimme idean kokeilla samaa toimitustapaa kaivoslain (621/2011) mukaisiin päätöksiin. Tätä ideaa sovellettiin käytännössä, työskentelin Maanmittauslaitoksella Kuoksan työparina muutaman päivän syksyllä 2012 ja kokeilun kautta totesimme rekisteröinnin toimivan Maanmittauslaitoksen puolesta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätösten valmistelu Maanmittauslaitoksen kirjaamista varten tuli ratkaista ja siihen teimme muutamia käytännön kokeiluja, muun muassa missä tiedostomuodossa päätökset tulee toimittaa, jotta ne olisi mahdollisimman vaivatonta saada Maanmittauslaitoksen järjestelmiin, aiheuttamatta kuitenkaan kohtuutonta työmäärä kaivosviranomaiselle. Toimitustavan kehittämisellä oli kiire, koska uusi kaivoslaki oli tullut voimaan 1.7.2011 ja tämän lain 58 § velvoittaa kullanhuhdonta- ja malminetsintäluvista on tehtävä merkintä kiinteistötietojärjestelmään. Uuden kaivoslain mu-

kaisia päätöksiä oli jo jonkin verran tehty, mutta niiden vientiä kiinteistötietojärjestelmään ei ollut vielä aloitettu.

8 KÄYTTÖOIKEUSYKSIKÖJEN PERUSTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

8.1 Käyttöoikeusyksiköksi rekisteröinnin valmistelu Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa ratkaistujen kaivoslain mukaisten lupapäätösten tullessa lainvoimaiseksi eli kun päätöspäivästä on kulunut 30 vuorokautta ilman valituksia, kootaan ne käyttöoikeusyksiköiksi perustamista varten. Tällaisia päätöksiä ovat kullanhuuhdonta- ja malminetsintäpäätökset. Myös vanhan kaivoslain mukaiset valtauspäätökset, joiden päätös on annettu 1.7.2011 jälkeen, perustetaan käyttöoikeusyksiköiksi. Kaivosluvan käyttöoikeus kaivosluvan tarkoittamaan alueeseen ja apualueeseen lunastetaan kaivostoimituksessa. Kaivostoimituksessa poistetaan malminetsintäalueena perustettu käyttöoikeus kaivosluvan alta.

Päätöksessä tulee mainita käyttöoikeusyksiköksi perustamista varten hakija eli luvan saaja, lupatunnus, alueen sijainti ja koko, kiinteistöt omistajineen, päätös päivämäärä sekä luvan voimassaolon kesto. Päätöksen liitteenä tulee olla selkeä kartta, jossa on kiinteistörajat näkyvissä sekä pohjakartassa tulee olla koordinaattiritit tai -ruudukko. Päätöksessä tulee olla seuraava lause: "Toimivaltaiselle maanmittaustoimistolle toimitetaan tiedot Maanmittauslaitoksen ja Tukesin sopiman menettelyn mukaisesti malminetsintäluvasta merkinnän tekemiseksi kiinteistötietojärjestelmään." Kartan tulee olla selkeä, jotta alueen rajat saadaan mahdollisimman tarkasti digitoitua kiinteistötietojärjestelmään.

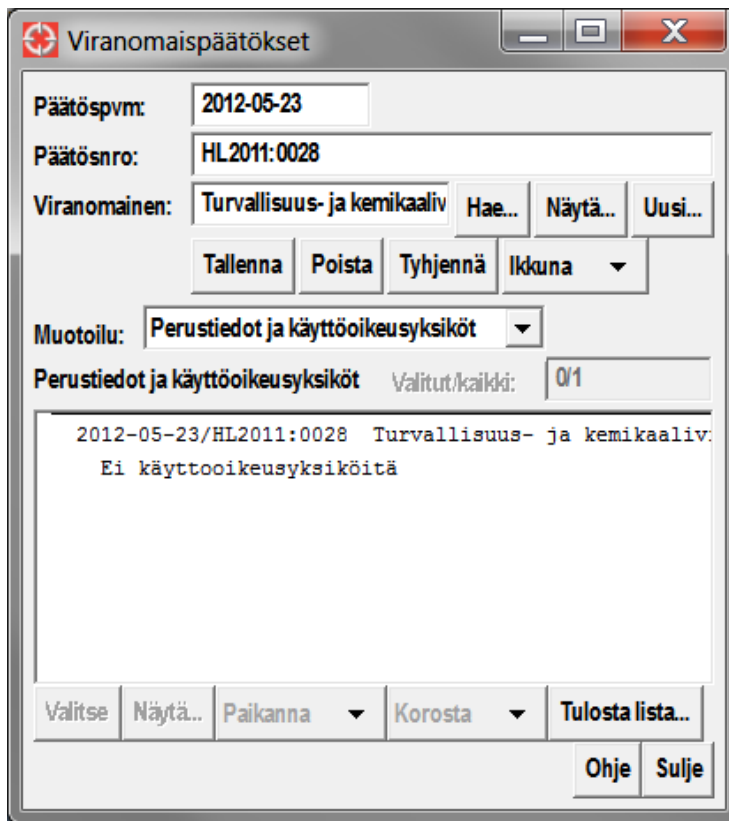
Lainvoiman saaneet päätökset kerätään Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa sovittulle yhteyshenkilölle, jonka tehtävänä on toimittaa aineisto muistitikulla Maanmittauslaitokselle postitse tai fyysisesti viemällä aineisto Lapin Maanmittauslaitoksen Rovaniemen toimipaikan asiakaspalveluun, josta aineisto toimitetaan kirjaajalle. Aineisto muistitikulla tulee olla pdf- tai doc- muodoissa, ja kukin päätös nimettynä omalla lupatunnuksellaan tai päätöksen sisältäessä esimerkiksi useamman karttaliitteen tehdään kyseiselle päätökselle omalla lupatunnuksella nimetty kansio.

8.2 Kaivoslain mukaisten päätösten perustaminen käyttöoikeusyksiköksi käytännössä

Maanmittauslaitoksen ottaessa vastaan muun viranomaisen tekemän päätöksen tai sopimuksen käyttöoikeusyksiköksi perustamista varten tullaan siellä tekemään ensin päätökselle diariointi eli annetaan kyseiselle päätökselle sekä näin ollen myös kyseiselle käyttöoikeusyksikkötoimitukselle arkistointitunnus. Maanmittauslaitoksen arkistointitunnukset ovat muotoa MMLm/wwww/xxxx/yyyy. Diaarinumerossa MML tarkoittaa maanmittauslaitosta ja pieni m-kirjain arkisto-osaa eli tässä tapauksessa maanmittausarkistoa. Seuraavana oleva www tulee suoraan diariointisovelluksesta, joka siis on juokseva numerointi. Kohdassa xxxx kuvataan päätöksen laatu ja kaivoslain mukaisissa päätöksissä se on 422 eli muun viranomaisen tekemä päätös ja tunnuksen yyyy on kyseessä olevan vuoden vuosiluku. Käyttämämme esimerkki sai diaarinumeron MMLm/24661/422/2012. Seuraavaksi käyttöoikeusyksiköiden kirjaaja skannaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksen kartta omalle työkoneelle. (Kuoksa 2012.)

Muiden viranomaisten päätöksissä käytetään niin sanottua pikatoimitusta ja tällainen uusi toimitus avataan Maanmittaustoimiston JAKO -järjestelmään. Viranomaispäätökset -ikkuna (kuvio 1) täydennetään päätöspäivämäärällä, esimerkissä 2012-05-23. Päätösnumerona käytetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston käytössä olevaa lupanumeroa, esimerkissä HL2011:0028. Viranomaisen kohtaan tulee Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Muotoilu kohtaan "Perustiedot ja käyttöoikeusyksiköt". (Kuoksa 2012.)

Alasvetovalikosta "Ikkuna" valitaan Käyttöoikeusyksikkö ja sen jälkeen annetaan päätöksessä näkyvä lupa-alueen nimi, esimerkissä AuH Aureus sekä valitaan "7 kaivoslain mukainen oikeus". Ja esimerkin ollessa kullanhuuhdontalupa, tulee valita 705 Kullanhuuhdonta-alue. (Kuoksa 2012.) Malmietsintäluvan ollessa kyseessä tulee valita 704 Malminetsintäalue, sekä valtauksissa 711 Valtausalue (kaivoslaki 503/1965) (Maanmittauslaitos 2012b).

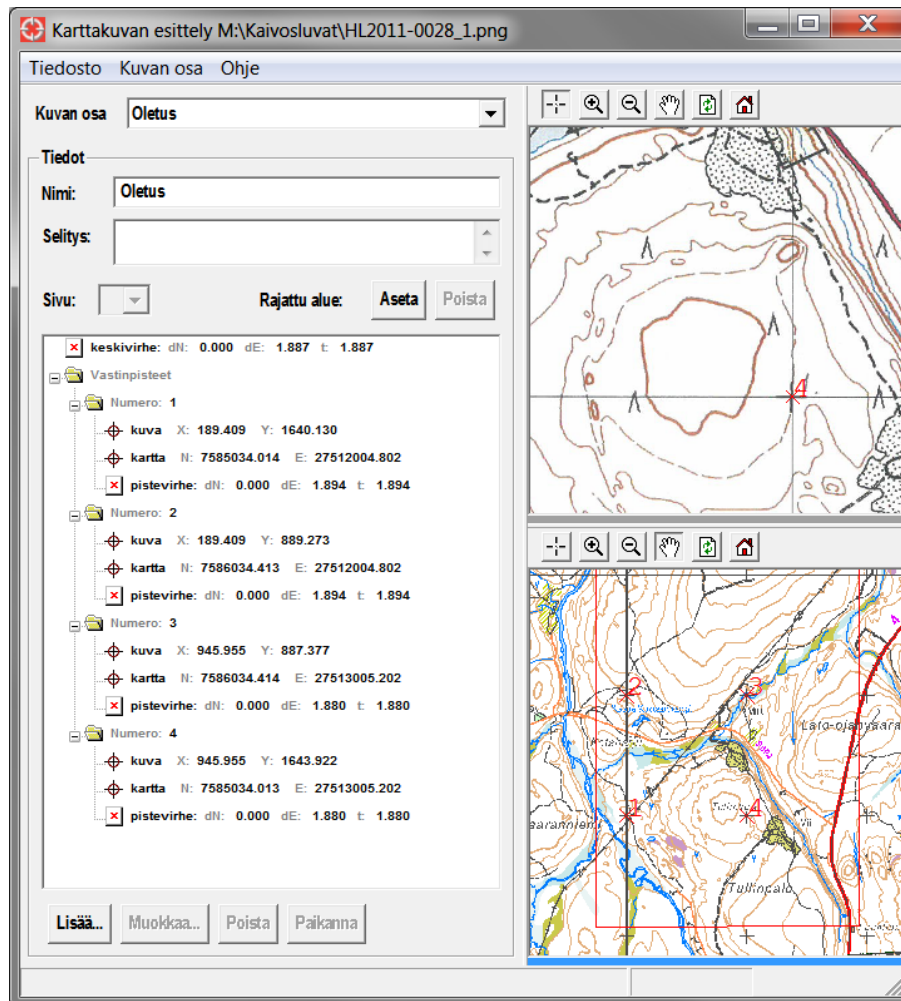

Kuvio 1 Viranomaispäätösten mukaisten käyttöoikeusyksikköjen perustamisen aloitusikkuna JAKO -järjestelmässä

Seuraavassa vaiheessa aiemmin skannattu päätöskartta avataan Karttakuvan esittely -ikkunassa (kuvio 2) oikeassa reunassa olevaan ruutuun. Mikäli avattu päätöskartta on pdf -kuvatiedostomuodossa, muuntaa JAKO kuvan png -kuvatiedostomuotoon. Alemmassa pienessä ruudussa näkyy JAKO:n pohjakartta.

Kuvista haetaan vastinpisteet eli päätöskarttakuva rekisteröidään JAKO-sovellukseen oikealle kohdalle digitointia varten. Rekisteröinnissä käytetään apuna pohjakarttojen koordinaattiristejä, tällä tavoin sijainnit saadaan täsmäämään luotettavasti. Mikäli koordinaattiristejä tai -ruudukkoa ei ole käytettävissä voidaan käyttää apuna apupisteitä eli väliaikaisesti JAKOon luotuja raja- tai kuvapisteitä. Apupisteet sijoitetaan johonkin helposti molemmista kartoista havaittavaan kohtaan esimerkiksi tienristeykseen. Kolme vastin pistettä riittää rekisteröintiin, käytettäessä neljää tai useampaa vastin pistettä saadaan luotettavampi tulos ja erilaisten pisteiden välisten kuva vääristymien mahdollisuus pienenee. Vastin pisteistä tulee ottaa sekä itä-länsi että pohjois-

etelä suunnissa toisiinsa nähden. Väliaikaisesti luodut apupisteet tulee muistaa poistaa ennen rekisteröintiä. (Kuoksa 2012.)

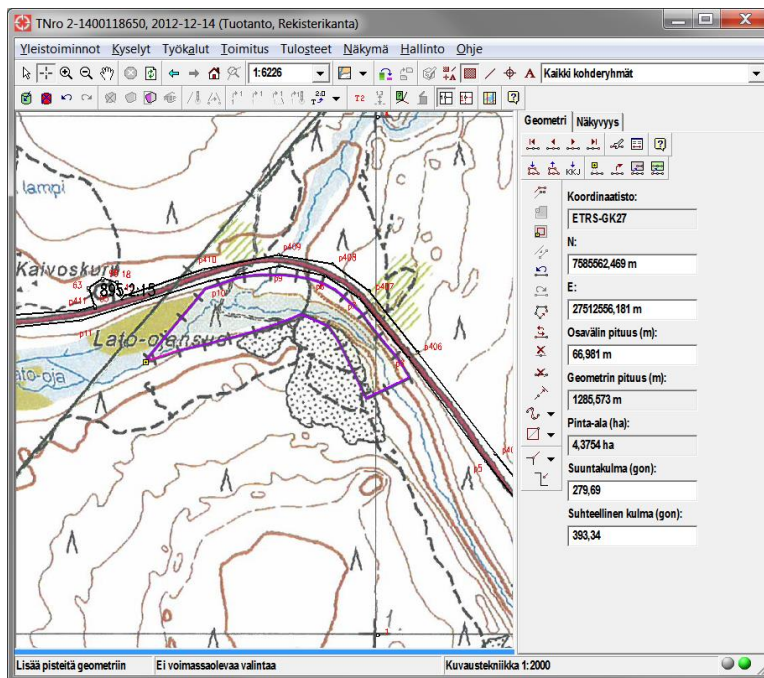

Kuvio 2 Karttakuvan esittely ikkuna JAKO -järjestelmässä. (Lupa nro 51/MML/12)

Vastinpisteiden rekisteröinnissä Karttakuvan esittely -ikkunassa (kuvio 2) ylempään ruutuun on suurennettu vastinpiste numero 4 ja koordinaattiruudun risteämiskohdasta on haettu pisteelle X:n ja Y:n risteämiskohdan tiedot. Alemmasta ruudusta pääkartalta on haettu ylemmän ruudun pisteen 4 kanssa sama kohta ja siitä on saatu vastinpisteelle N- ja E- koordinaatit. Alemmassa ruudussa näkyvät esimerkin kaikkien neljän vastinpisteen sijainnit.

Tämän jälkeen valitaan Karttakuvan esittely -ikkunasta valikko "Kuvan osa" ja sieltä "vie" -toiminto. Tällä toiminnolla päätöskartta viedään pääkarttaikkunaan. Tässä vaiheessa tarkastellaan osuuko kartat kohdalleen ja tarvittaessa palataan edelliseen vaiheeseen tekemään tarkempaa työskentelyä vastinpis-

teiden rekisteröinnissä. Tässä vaiheessa digitoidaan JAKOon päätöskarttaa apuna käyttäen kaivoslain mukaisen alueen rajat. Esimerkissä digitoidaan kullanhuhdonta-alue, joka näkyy seuraavassa kuviossa 3 violetilla. Geometria muokkaamalla alue saadaan tarkasti päätöskartan mukaiseksi, tässä vaiheessa voidaan tarkastaa alueen koko vastaako digitoitu alue päätöskartan aluetta.

Kuvio 3 Näkymä JAKO -järjestelmästä alueen rajojen digitoinnin jälkeen (Lupa nro 51/MML/12)

Päätöskartassa olevan kullanhuhdonta-alueen ja JAKOon digitoidun alueen täsmätessä, muodostetaan alue ja täytetään Kaivoslain mukainen oikeus -ikkunaan (kuvio 4) käyttöoikeusyksikköä koskevat tiedot. Yksiköt "rasitetut" -alaszeto valikosta ja sieltä "hae", "sijainnin perusteella" (esimerkki tapauksessa, ei näy kuvassa). Rasitettujen jälkeen haetaan oikeutetut eli samasta alaszeto valikosta valitaan "oikeutetut". Syötetään tiedot, esimerkiksi Lapin Kullankaivajain liitto ry. Mikäli Maanmittauslaitoksen JAKOsta ei löydy henkilöä tai yritystä, lisätään JAKOon uusi henkilö tai yritys. (Kuoksa 2012.)

Seuraavaksi valitaan "Käsittely" -alaszetovalikko ja lisätään voimassaolora-jaukset eli lainvoimaisuuspäivä sekä luvan päättymispäivä. Samoin tässä vaiheessa lisätään aiemmin saatu Maanmittauslaitoksen arkistotunnus rasi-

tettujen ja oikeutettujen kohdalle. Perustietojen lisääminen voidaan tehdä myös hieman toisenlaisessa järjestyksessä, järjestyksen muutoksen vaikuttamatta lopputulokseen. (Kuoksa 2012.)

Sijaintitietojen tallentamisen yhteydessä tulee kiinteistörekisterin kiinteistörekisterikartalle merkitä käyttöoikeustunnus sekä alueen nimi. Käyttöoikeusyksikkötunnuksen vasen alanurkka sijoitetaan alueen keskiosaan. Tunnuksen sijainti näkyy kuviossa 6. Tunnus ei saa tulostettaessa tai painetussa kartassa olla tärkeiden pohjakuvioiden, rakennusten tai tekstien päällä. (Maanmittauslaitos 2012c, 42.)

The screenshot shows a software window titled "Kaivoslain mukainen oikeus 000-2012-K45611". It is divided into three main sections:

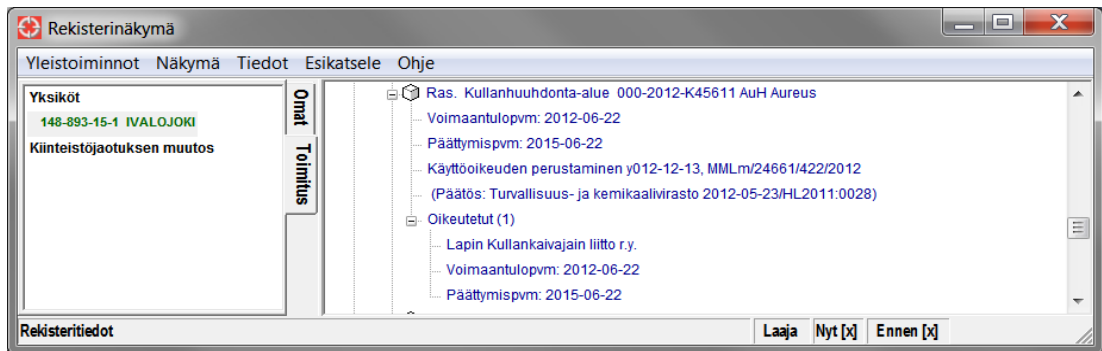
- Yleiset tiedot (General information):** Includes fields for "Laji" (Type) set to "Kullanhuuhdonta-alue", "Tunnus" (Number) "000-2012-K45611", and "Rekisteröintipvm" (Registration date) "y012-12-13". There are checkboxes for "Rekisterin täydennys" (unchecked) and "Sijainniton" (unchecked), and a checked checkbox for "Viranomaispäätös" (Official decision). Buttons for "Näytä..." (Show), "Hae..." (Search), and "Uusi..." (New) are present.
- Osat (Parts):** A list area showing "1/Alue, Tunnus / 2012-06-22 -> 2015-06-22 / 4375" and "Uusi tyhjä". Buttons include "Leveys..." (Width), "Käsittele" (Process), and "Poista" (Remove).
- Yksiköt (Units):** A section with a dropdown menu set to "Oikeutetut" (Authorized), checkboxes for "Lakkautetut" (Cancelled) and "Lakanneet" (Expired), and a counter "Valitut/kaikki: 1/1". The list area contains "Lapin Kullankaivajain liitto r.y.". Buttons include "Hae" (Search), "Näytä" (Show), "Hylkää" (Reject), "Lakkautta" (Cancel), "Käsittele" (Process), "Lakkautta" (Cancel), "Poista" (Remove), "Tyhjennä" (Clear), "Paikanna" (Locate), "Korosta" (Highlight), "Tulosta..." (Print), "Ohje" (Help), and "Sulje" (Close).

Kuvio 4 Kaivoslain mukainen oikeus -ikkuna JAKO -järjestelmässä

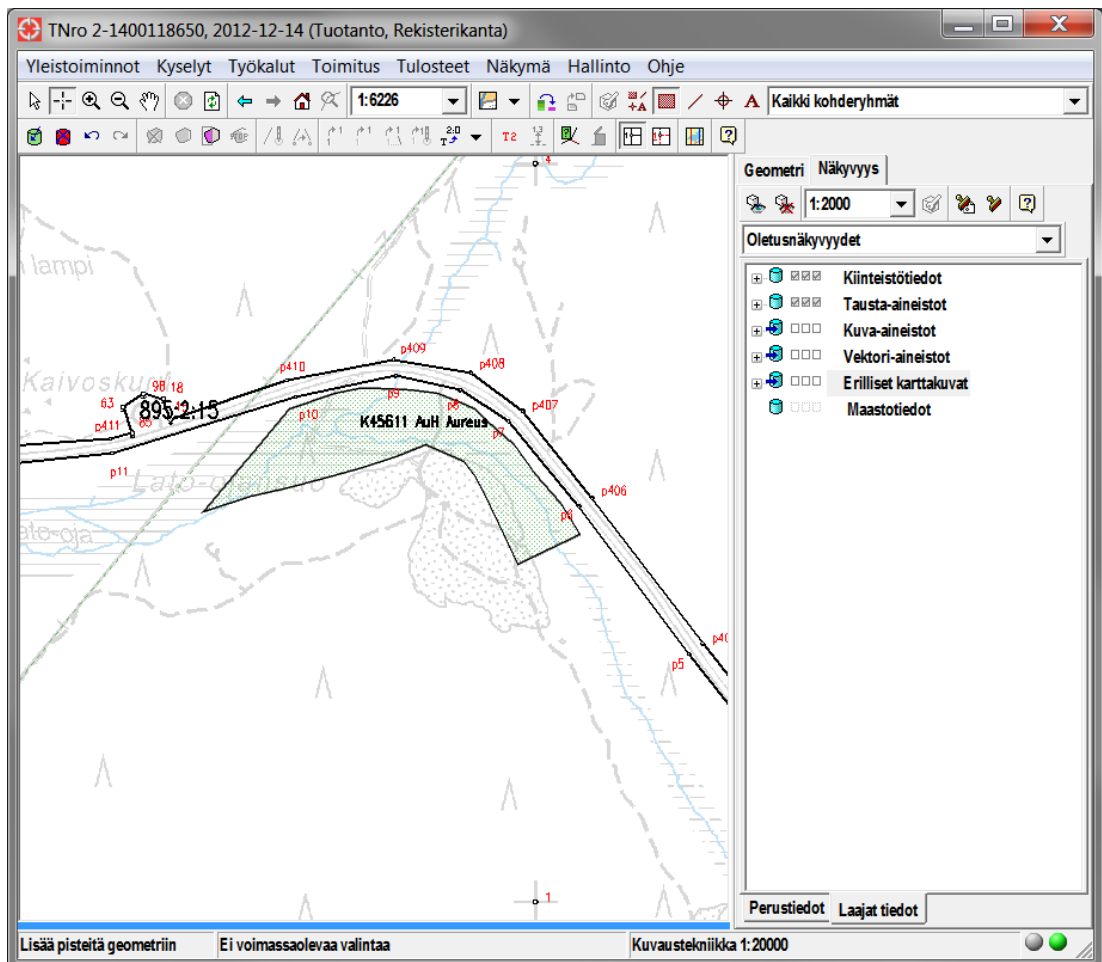
Tässä vaiheessa tarkastetaan rekisterinäkö (kuvio 5), uudet tiedot näkyvät sinisellä. Rekisterinäkömön vasemmassa reunassa näkyy "Yksiköt"-otsikon alla räsitetut eli kiinteistö joihin käyttöoikeusyksikkö kohdistuu. Esimerkissä koko alue sijoittuu kiinteistölle 148-893-15-1 Ivalojoeki. Mikäli tiedot ovat oikein, tiedot vahvistetaan tietokantaan. Tämän jälkeen tarkastetaan rekisteröitävyys, eli onko konflikteja, esteitä rekisteröinnille. Esimerkiksi saman päivän aikana ei voi rekisteröidä samalle kiinteistölle. Rekisteröinti tapahtuu yön ai-

kana automaattisesti ja rekisteröinti näkyy seuraavana päivänä kiinteistötietojärjestelmässä. (Kuoksa 2012.)

Kuvio 5 Rekisterinäkömä -ikkuna JAKO -järjestelmässä

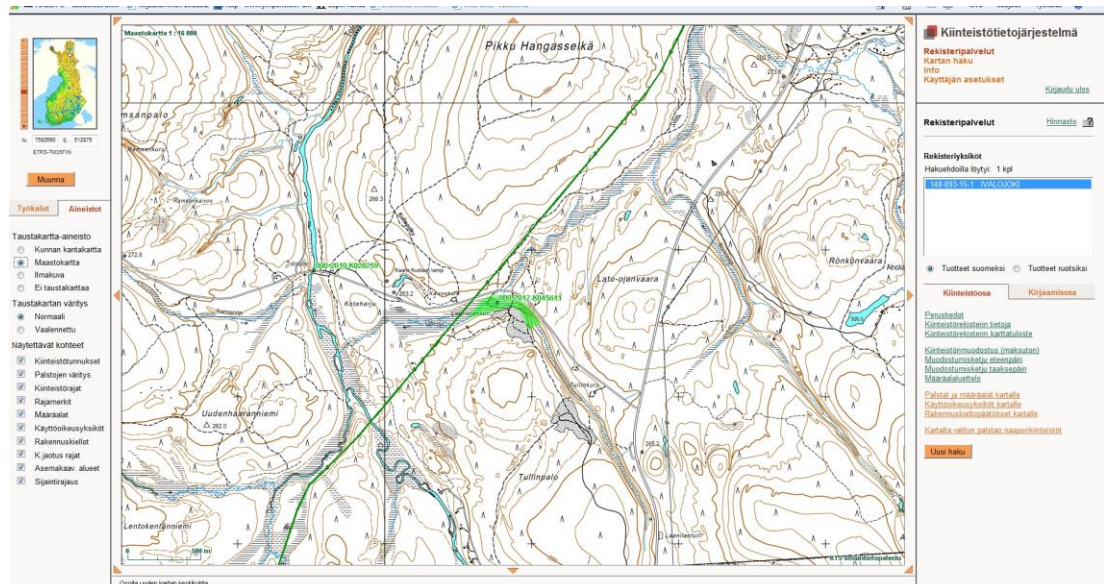

Kuvio 6 Näkymä JAKO -järjestelmän tuotantokannasta (Lupa nro 51/MML/12)

Kuviossa 6 on näkymä JAKOn tuotantokannasta, aiemmin kuviossa 3 näkyvissä oli kaksi karttaa päällekkäin, lupapäätöksen kartta sekä tuotantokannan kartta. Erilliset karttakuvat kohdasta on poistettu päätöskartta-kuva näkyvistä.

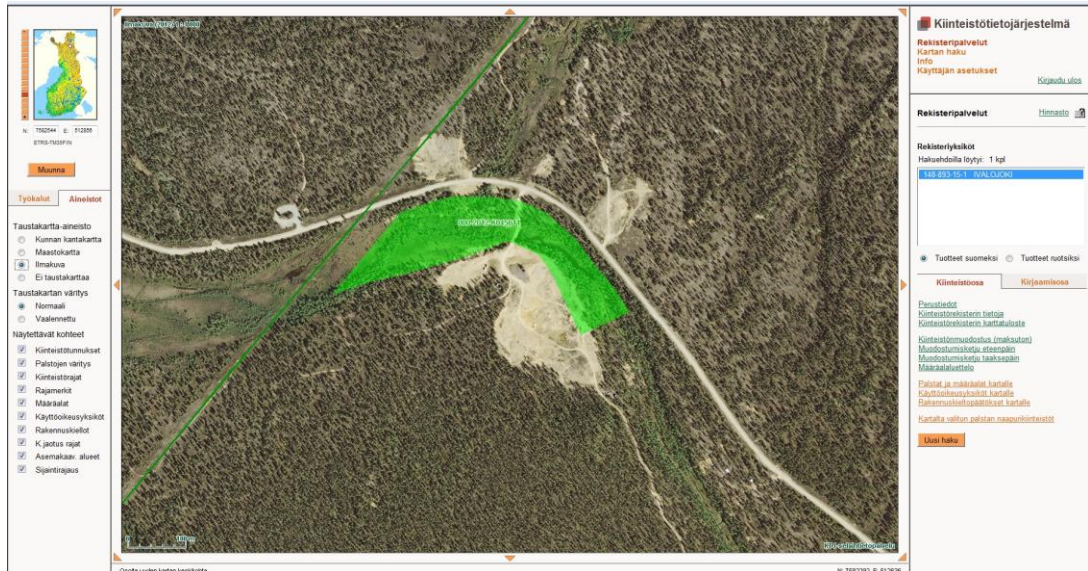
Kiinteistörekisteriin tehdyistä muun viranomaisen tekemistä päätöksistä tai sopimuksista, kuten kaivoslain mukaisista käyttöoikeusyksikkömerkinnöistä ei tiedoteta Maanmittauslaitoksen toimesta (Maanmittauslaitos 2012c, 46). Kaivoslain mukaisesta päätöksestä on tiedotettu asianosaisille, sijainti kunnalle sekä toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle ja muille viranomaisille, joilta on luvan käsittelyn aikana saatu tietoa tai pyydetty lausuntoa. (Kaivoslaki 621/2011, 58§.)

8.3 Käyttöoikeusyksikkö KTJ:ssä, asiakasversio

Kuvio 7 Näkymä kiinteistötietojärjestelmän rekisteripalvelun asiakasversiosta (Lupa nro 51/MML/12)

Kuviossa 7 on kuvakaappaus Maanmittauslaitoksen tuottamasta kiinteistötietojärjestelmän rekisteripalvelun asiakasversiosta. Kuviossa keskellä näkyy vihreä alue, joka on aiemmin rekisteröity kullanhuhdonta-alue nimeltään AuhAureus eli käyttöoikeusyksikkö 000-2012-K45611. Lisäksi kuviossa näkyy rekisterin yleiskuva siinä vaiheessa kun kiinteistölle Ivalojoeksi 148-893-15-1 on tehty haku kyseistä kiinteistöä rasittavista käyttöoikeusyksiköistä. Kuviossa 7 taustalla on maastokartta, vaihtoehtoisesti pohjalla voi käyttää kaavakarttaa. Myös ilmakuvan voi vaihtaa taustalle, tällainen esimerkki on näkyvisä kuviossa 8.

Kuvio 8 Käyttöoikeusyksikön sijoittuminen ilmakuvalla esitettynä (Lupa nro 51/MML/12)

Alla olevassa kuviossa 9 näkyy kiinteistörekisteristä otettu kuvakaappaus kiinteistön 148-893-15-1 Ivalojoen rekisteritiedoista, jossa kohta 122) on aiemmin rekisteröity kullanhuhdonta-alue.

KIINTEISTÖREKISTERIN TIETOJA 18.01.2013
148-893-15-1 IVALOJOKI

Sivu 16 (23)

Tieoikeus /9 Leveys (m): 5	Rekisteröity: 21.04.2012 Voimaantulo: 28.11.1990
Oikeutetut: 148-402-15-8 LAPINOJA Rasitettu: <u>148-893-15-1 IVALOJOKI</u>	
121) Tieoikeus (000-2012-K33887) / Leveys (m): 17	Rekisteröity: 18.09.2012
Oikeutetut: 148-409-20-7 RINNE, 148-409-20-35 Jokitörmä, 148-409-21-11 TAKALA, 148-409-21-103 Hentan kainalo, 148-409-39-0 ALAKITINEN, <u>148-893-15-1 IVALOJOKI</u>	
122) Kullanhuhdonta-alue (000-2012-K45611) AuH Aureus Viranomainen: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Päätös: 23.05.2012 / HL2011:0028	Rekisteröity: 14.12.2012
Oikeutetut: Lapin Kullankaivajain liitto r.y. Rasitettu: <u>148-893-15-1 IVALOJOKI</u> Rajaukset: Voimaantulo: 22.06.2012	Päättyminen: 22.06.2015

Kuvio 9 Perustettu käyttöoikeusyksikkö (000-2012-K45611) näkyy kiinteistörekisterissä

Käyttöoikeusyksiköiden kirjaamisen jälkeen Maanmittauslaitokselta toimitetaan tiedot käyttöoikeusyksikkötunnuksista Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Kyseisten Kaivoslain mukaisten päätösten kohdalle kirjataan jokaisen käyttöoikeusyksikön yksilöity tunnus. Edellä käyttämämme esimerkki kullanhuhdonta-alueesta tulee merkitä Mineraalirekisteriin. Kirjaaminen

tehdään Muut kentät -välilehden Käyttöoikeusyksikkö kohtaan muodossa 000-2012-K45611 ja tallennetaan muutokset.

9. KYSELY MAANMITTAUSLAITOKSELLE PÄÄTÖKSIÄÄN TOIMITTAVIEN MUIDEN VIRANOMAISTEN TOIMITUSTAVOISTA

Saadakseni tukea ja mahdollisia vinkkejä kaivosviranomaisen päätösten toimittamisen toimintatavan kehittämiseen toteutin muille maanmittauslaitokselle päätöksiään toimittaville viranomaisille pieni muotoisen kyselyn heidän toimitustavoistaan. Mikäli jollain muulla viranomaisella joka toimittaa päätöksiään maanmittauslaitokselle olisi jo käytössä varteenotettava toimitustapa, olisi sen soveltaminen myös kaivosviranomaisen päätösten toimittamiseen mahdollinen.

9.1 Kyselyn toteuttaminen

Muiden viranomaisten ja maanmittaustoimiston välisen toiminnan sujuvuudesta kerättiin tietoa kyselytutkimuksen avulla. Kysely lähetettiin kahteenkymmeneenkolmeen (23) eri virastoon. Kyselyyn valittiin virastoja ja viranomaisia kaikilta niiltä aloilta, joilta päätöksiä tai sopimuksia toimitetaan käyttöoikeusyksikköjen perustamista varten. Lisäksi valitsin tietoisesti saman alan toimittajia eri puolelta Suomea, jotta nähtäisiin onko virastoilla samanlaiset toimintatavat sisäisesti. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä.

Kysely lähetettiin viiteen Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukseen. Kyseessä oli Lapin, Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, sekä Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Aluehallintovirastoista kysely lähetettiin Varsinais-Suomen, Etelä-Suomen sekä Itä-Suomen aluehallintovirastoihin. Metsäkeskuksista kyselyn vastaanotti Kainuu, Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Karjala sekä Pohjois-Savo. Kysely lähetettiin myös Säteilyturvakeskukseen sekä Rovaniemen ja Espoon kaupunkiin ja Taivalkosken kuntaan. Kyselyyn saatiin seitsemän vastausta, vastausprosentin ollessa 30 %. Kysymykset olivat valintakysymyksiä, joihin sai halutessaan tarkentaa vastausta. Lisäksi oli erillinen avoin kysymys, kehitysehdotus -kohta.

9.2 Tulokset

Seuraavana on esitelty kyselyn tulokset. Tulokset on jaettu virastoittain. Kyselyn perusteella ilmeni, ettei eri virastojen välillä ole suuria eroavaisuuksia päätösten ja sopimusten toimitustavoissa maanmittaustoimistolle.

Kyselyyn vastanneiden Uudenmaan ja Pohjois-Karjalan ELY -keskuksen vastauksissa löytyi eroavaisuuksia. Uudenmaan ELY -keskuksesta päätökset ja päätöskartat toimitetaan paperisena. Lisäksi alueiden kulmakoordinaatit lähetetään noin kerran vuodessa Excel-taulukkona Maanmittauslaitokselle. Uudenmaan kehitysehdotus on, että kaikkien ELY -keskusten rajaukset tallennetaan sähköisesti Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään Luoto -tietokantaan, josta ne voisi sitten suoraan siirtää Maanmittauslaitokselle. (Lumme 2013).

LUOTO -tietokanta on Luonnonsuojelun toteuttamisen tietojärjestelmä, joka on tarkoitettu luonnonsuojelualueiden hankinnasta ja rahoituksista vastaavien henkilöiden työvälineeksi. LUOTO -sovellus sisältää varsinaisen LUOTO-sovelluksen ja intranet -sovelluksen lisäksi karttasovelluksen. (LUOTO 2009.)

Pohjois-Karjalan ELY -keskuksesta on aiemmin toimitettu päätökset paperisena sekä rajaukset sähköisesti taitepisteiden koordinaatit sisältävänä tekstitiedostoina. Keväällä 2013 Ympäristöhallinnon alkaessa käyttää samaa koordinaatistoa kuin Maanmittauslaitos on rajaukset toimitettu ESRI:n Shape -paikkatietotiedostoina sekä päätöskartta PDF -tiedostona. Itse päätöstä ei ole Pohjois-Karjalan ELY -keskuksesta enää toimitettu kunhan kartassa on näkynyt diaarinumero. Tiedostot toimitetaan sähköpostitse. (Rämö 2013).

Aluehallintovirastoista vastaukset saatiin sekä vesilain mukaisten että hautaustoimilain mukaisten päätösten tai sopimusten osalta. Molempien lakien osalta vastaus saatiin Itä-Suomen aluehallintovirastosta. Vesilain mukaiset päätökset toimitetaan Maanmittauslaitokselle paperisena lainvoiman saatuun. Luvista ei tuoteta minkäänlaista paikkatietoa, vaan luvat viittaavat hakemukseen liittyvään kartta-aineistoon. (Häikiö 2013).

Hautaustoimilain mukaiset yksityisiä hautoja koskevat päätökset toimitetaan Maanmittauslaitokselle postitse paperisena. Tarkkaa sijaintitietoa ei toimiteta, ainoastaan tieto mille kiinteistölle kyseinen yksityinen hauta sijaitsee. (Tuomainen 2013).

Pohjois- Karjalan alueen Metsäkeskuksesta ja Pohjois-Pohjanmaan alueen Metsäkeskuksesta saadut vastaukset ovat yhteneväiset. Molemmista tiedot ympäristösopimuksista toimitetaan paperisena kirjeitse. (Koret 2013).

Vuoden 2012 loppuun saakka tiedot on toimitettu sijaintitiedot -FDT, -FDC ja -FGS tiedostoista muodostetulla pakatulla .zip -tiedostolla. Metsäkeskuksella metsävaratietojärjestelmän uudistuksessa on menty tämän asian kanssa niin sanotusti ajassa taaksepäin (Korhonen 2013). Edellinen järjestelmä mahdollisti kuviorajausten ja kuviotietojen uloskirjoittamisen järjestelmästä ja pienen käsittelyn jälkeen ne voitiin toimittaa suoraan Maanmittauslaitoksen järjestelmään. (Koret 2013).

Metsäkeskuksessa on tarve yhtenäiselle, nykyaikaiselle ja valtakunnalliselle toimintamallille, jossa ympäristötukikohteiden ja uusien teiden sijaintitiedot pystyttäisiin siirtämään maanmittauslaitokselle esimerkiksi rajapintapalvelunkautta. (Korhonen 2013).

Säteilyturvakeskus toimittaa päätökset paperisena postitse. Käytännössä kaivostoiminnan osalta Säteilyturvakeskukselta Maanmittauslaitokselle on lähtenyt vain yksi kirje. (Sillanpää 2013).

Kyselyn vastaanottaneista Espoon ja Rovaniemen kaupungeista, vain Espoosta saatiin jonkinlainen vastaus. Taivalkosken kunnalta ei saatu vastaus-ta. Espoon teknisen keskuksen asiakaspalvelu ilmoitti Espoon kaupungin käyttävän KTJ -rekisterinpito sovellusta yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa.

10 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tarkoitus oli kehittää Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätösten toimitustapa Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmään. Idea opinnäytetyöhöni kehittyi kun pääsin mukaan kyseistä asiaa kehittävään työryhmään.

Kaivoslain 621/2011 mukaisten käyttöoikeusyksikköjen perustaminen kiinteistötietojärjestelmään oli aiheuttanut keskustelua jo pitemmän aikaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa sekä Maanmittauslaitoksessa. Perustamistavan toteutusta kehittämään oli perustettu työryhmä ja ensimmäiset kokoukset oli pidetty vuoden 2011 kesällä. Tässä työryhmässä oli mukana henkilöitä sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta että Maanmittauslaitoksesta, lisäksi mukana oli ulkopuolinen konsultti Poscon Oy:n omistaja Pekka Sarkola.

Työryhmä oli suunnitellut päätösten vientiin eräänlaista tiedostolaturia, jossa päätökset olisi toimitettu jonkin palvelimen kautta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta Maanmittauslaitokselle. Tämän toimitustavan kehittäminen oli monimuotoisempaa kuin aluksi oli kuviteltu, aikataulut ja rahoitus ei kohdannut tarvetta. Kaivoslain 621/2011 mukaisia lainvoimaisia päätöksiä olisi pitänyt perustaa kiinteistötietojärjestelmään jo heinäkuusta 2011 lähtien.

Työryhmän osapuolilla oli kiireitä omilla tahoillaan ja näin kukaan ei ollut keskittynyt tähän käyttöoikeusyksikköjen perustamiseen liittyvään ongelmaan. Pääsin itse syksyllä 2012 mukaan työryhmään ja saman syksyn aikana työryhmään tuli mukaan myös Maanmittauslaitokselta Rovaniemen toimipisteestä rekisteri-insinööri Riitta Kuoksa. Työryhmän uuden kokoonpanon istuessa palaverissa sovimme, että keskitymme Kuoksan kanssa asiaan, koska käyttöoikeusyksiköihin liittyvät käsitteet ja käytännöt olivat meille ennestään tuttuja. Riitta Kuoksa toimii työssään käyttöoikeusyksiköiden kirjaamisiin liittyvissä asiantuntijatehtävissä ja minä maanmittausinsinööriopiskelijana olin tutustunut käyttöoikeusyksiköihin opiskeluissani muun muassa kesätoivissa Maanmittauslaitoksella.

Minulla opinnäytetyön puitteissa yhteistyö Maanmittauslaitoksen asiantuntijoiden kanssa sujui hyvin, sain tarvitsemaani tietoa ja ohjausta sekä esittämiäni kehitysehdotuksia huomioitiin. Mielestäni kiinteistötietojärjestelmä toimii hyvin kaivoslain mukaisten käyttöoikeusyksiköiden rekisteröinnissä. Käyttöoikeusyksiköt on hyvä kirjata samaan rekisteriin. Näin yksittäinen kansalainen löytää esimerkiksi omaan kiinteistöönsä kohdistuvat käyttöoikeusyksiköt samasta paikasta oli ne sitten kaivoslain tai vesilain mukaisten päätösten mukaisia.

Opinnäytetyöhöni liitin kyselyn millä tavoin muiden viranomaisten kuin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökset toimitetaan Maanmittauslaitokselle ja samalla kartoitin olisiko heillä ideoita toimintatapoihin. Samantyyppistä toimitustapaa käytettiin useassa muussa viranomaisessa. Joissain vastauksissa tuli esiin, että heidän tahollaan tehtyjen muutosten vuoksi oli palattu jo uudemmasta toimitustavasta teknisten ongelmien vuoksi tämän tyyppiseen toimitustapaan.

Jatkossa osapuolten kesken voitaisiin kehittää jo aloitettua laturia molemmille osapuolille sopivaksi tai sitten ottaa mukaan muitakin viranomaisia ja luoda kaikille yhteneväinen toimitustapa. Kaikkien edellä käsiteltyjen viranomaisten päätöksiin liittyivät ominaisuustiedot sekä sijaintitieto. Muiden viranomaisten järjestelmät, joista päätökset toimitetaan Maanmittauslaitokselle, ovat erilaisia. Varmasti lähes kaikkien osapuolten sovelluksista ja ohjelmista voisi tuottaa samankaltaista lopputuotetta, jotka olisi joustavaa ladata kiinteistötietojärjestelmään suoraan erilliseltä palvelimelta.

Pohdin suurimpien kuntien kiinteistöinsinöörien kiinteistörekisterin ylläpitotavan kehittämistä käyttöoikeusyksiköiden perustamiseen. Olisiko mahdollista ulkoistaa käyttöoikeusyksiköiden rekisteröinti päätöksen tehneelle viranomaiselle? Näin esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kaivosviranomaisen perustaisi päätöksensä lainvoimaisuuden saannin jälkeen kiinteistötietojärjestelmään omat päätöksensä. Käytännössä tämä vaatisi järjestelmien teknistä kehittämistä ja henkilöiden kouluttamista rekisteröintiin.

LÄHTEET

Hallituksen esitys kaivoslaiksi. HE 273/2009.

Hautaustoimilaki 457/2003.

Hytönen, J. 2013. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Lupakäsittelijä. Sähköposti 18.6.2013.

Häikiö, M. 2013. Itä-Suomen aluehallintovirasto. Ympäristöluvat. Ympäristöneuvos. Sähköposti 30.5.2013.

Itä-Suomen aluehallintovirasto. 2013. Toiminta ja tehtävät. Osoitteessa

http://www.avi.fi/web/avi/avi-ita-suomi-toiminta-ja-tehtavat?p_p_id=122_INSTANCE_aluevalinta&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=wiev&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_categoryId=14400 15.6.2013

JHS 138 Kiinteistötunnus, määräalatunnus ja käyttöoikeusyksikkötunnus. JUHTA –Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. Osoitteessa <http://docs.jhs-suositukset.fi/jhs-suositukset/JHS138/JHS138.pdf> 3.11.2013.

Kaivoslaki 621/2011. 10.6.2011/621.

Kaivosrekisterin käyttöohje 2013. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Karttakeskus. 2013. MapInfo – koulutus. Osoitteessa <http://www.karttakeskus.fi/fi/koulutus-konsultointi#mapinfo-koulutus> 14.6.2013.

Kolttasetus 133/1997. 14.2.1997

Koret, A. 2013. Suomen Metsäkeskus. Pohjois- Pohjanmaa. Oulu. Julkiset Palvelut. Paikkatietoasiantuntija. Sähköposti 13.5.2013.

Korhonen, M. 2013. Suomen Metsäkeskus. Pohjois- Karjala. Joensuu. Julkiset Palvelut. Rahoitus- ja tarkastuspalvelut. Johtava esittelijä. Sähköposti 13.5.2013.

Kuoksa, R. Lapin Maanmittaustoimisto. Rovaniemi. Rekisteri-insinööri. 2012. Haastattelu käytännön testauksen yhteydessä. 11.12.2012.

Laki kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa 453/2002.

Lumme, J. 2013. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Luonnonsuojelu. Ylitarkastaja. Sähköposti 20.5.2013.

Suomen Ympäristökeskus. Luonnonsuojelun toteuttamisen tietojärjestelmä (LUOTO). Seloste julkaistu 21.12.2009. Osoitteessa <http://wwwi5.ymparisto.fi/i5/488t.htm> 1.10.2013.

Maanmittauslaitos 2012a. Keskushallinto. RETI-tiimi. Prosessin käsikirja 2012. Säädosperusteisten rekisterien ylläpitoprosessi.

-2012b. Keskushallinto. Kiinteistötietojärjestelmän kiinteistörekisterin koodistot MML/1/012/2005.

-2012c. Keskushallinto. Kiinteistörekisterin pitäjät. Ohjeet kiinteistörekisterin pitämisestä. MML/3/012/2012.

Maanmittauslaitos 2013a. Keskushallinto. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/toiminta/organisaatio/toiminta-tehtavat> 16.3.2013.

-2013b. Harjoittelupaikat. Lapin maanmittaustoimisto hakee harjoittelijoita kesäksi. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/node/12115> 15.3.2013.

-2013c. Aineistot ja palvelut. Rajapintapalvelut. Karttakuvapalvelu (WMS). Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/aineistot-palvelut/rajapintapalvelut/karttakuvapalvelu-wms> 18.6.2013.

-2013d. Aineistot ja palvelut. Rajapintapalvelut. Rajapintapalvelut ABC. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/aineistot-palvelut/rajapintapalvelut/rajapintapalvelut-abc> 18.6.2013.

-2013e. Aineistot ja palvelut. Rajapintapalvelut. Kiinteistötietojen kyselypalvelu (WFS). Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/aineistot-palvelut/rajapintapalvelut/kiinteistotietojen-kyselypalvelu-wfs> 18.6.2013.

-2013f. Kiinteistöt. Rekisterit ja otteet. Kiinteistötietojärjestelmä. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/rekisterit-otteet/kiinteistotietojarjestelma-ktj> 18.6.2013.

Maanmittauslaitos 2014a. Kiinteistöt. Rekisteriotteet. Kiinteistörekisteri. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/rekisterit-otteet/kiinteistorekisteri> 15.4.2014.

-2014b. Toiminta ja tehtävät. Organisaatiouudistus 2014. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/organisaatio2014> 3.5.2014 .

MinRek Sovellus (MapInfo). Käyttöohje ja tekniset tiedot. MinRek.mbx versio 26.3.2012. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Partanen, J. 2012. Kiinteistön ulottuvuuden käsittely rekisterinpidossa ja toimitustuotannossa. Opinnäytetyö Insinööri (ylempi AMK). Metropolia ammattikorkeakoulu.

- Rämö, A. 2013. Pohjois-Karjalan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ympäristönsuojeluyksikkö. Metsätalousinsinööri. Sähköposti 14.5.2013.
- Sillanpää, T. 2013. Säteilyturvakeskus. Ydinjätteiden ja ydinmateriaalien valvonta. Ylitarkastaja. Sähköposti 27.5.2013.
- Tuomainen, T. 2013. Itä-Suomen aluehallintovirasto. Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue. Ylitarkastaja. Sähköposti 14.5.2013.
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2013a. Etusivu. Osoitteessa <http://www.tukes.fi/fi/> 16.3.2013
- 2013b. Tietoa meistä. Osoitteessa <http://www.tukes.fi/fi/Tietoa-meista/> 16.3.2013
- 2013c. Toimialat. Osoitteessa <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kaivokset/> 13.5.2013

LIITTEET

Sähköpostikysely muille viranomaisille

Liite 1

Hyvä vastaanottaja,

Olen Insinööri (AMK)- opiskelija Rovaniemen ammattikorkeakoulun maanmittaus-
tekniikan koulutusohjelmasta. Opintoni ovat edenneet siihen vaiheeseen, että opin-
näytetyö on työn alla.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää Kaivoslain (621/2011) mukaisten käyttöoi-
keusyksiköiden toimitustapaa/ -menettelyä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston laitos-
ja kaivosvalvonta yksikön kaivosryhmästä Maanmittauslaitokselle, jotta maanmitta-
uslaitoksella voidaan ne kirjata kiinteistörekisteriin. Yhtenä osana opinnäytetyötäni
toivoisin saavani eri viranomaisilta tietoa erilaisista toimintatavoista.

Olenkin ottanut Teihin yhteyttä saadakseni tietooni **millä tavoin Te toimitatte pää-
töksenne tai sopimuksenne maanmittauslaitokselle merkittäväksi kiinteistöre-
kisteriin.**

**Tällaisia muiden viranomaisten tuottamia tietoja voi olla esimerkiksi seuraavi-
en lakien mukaisia:**

- Luonnonsuojelulaki (1096/1996)
- Luonnonsuojeluasetus
- Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta (1286/ 1997 ja 624/2003)
- Vesilaki
- Kaivoslaki
- Hautaustoimilaki
- Muinaismuistolaki
- Ydinenergialaki
- Kolttalaki

**Opinnäytetyöhöni liittyviä kysymyksiä, joihin haluaisin vastauksia.
Millä tavoin Teidän päätös/sopimus (asiakirja) toimitetaan maanmittauslaitok-
selle, vai toimitetaanko?**

- Toimitetaanko se pelkästään paperisena
- Paperisena ja sähköisenä
- Sähköisen toimitustavan tiedostomuoto/-muodot: -doc, -pdf, -jpg, vai jokin muu
mikä?

Miten (kyseisen alueen, pisteen, viivan) sijaintitiedot toimitetaan?

- Toimitetaanko paperisena
- Paperisena ja sähköisenä
- Sähköisen toimitustavan tiedostomuoto/-muodot: -shp, -tab, -jpg, vai jokin muu,
mikä?

Toimitustapa

- postitse
- sähköpostilla
- rajapintapalvelu
- Muu mikä?

Toimitustavan toimivuus

- kehitysehdotuksia

Voitte vastata kysymyksiini sähköpostilla ja/tai voin tulla paikanpäälle juttelemaan asiasta. Vastaukset tulisi palauttaa viimeistään 30.4.2013 tai ota yhteyttä ja sovitaan tapaamisesta.

Mikäli ette ole oikea henkilö vastaamaan näihin kysymyksiin, voisitteko ohjata tämän viestin asiasta tietävälle henkilölle.

ystävällisin terveisin

Katja Palo
Insinööri (AMK)- opiskelija
Rovaniemen ammattikorkeakoulu